

Sodišče: Višje sodišče v Mariboru

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSMB:2021:I.CPG.80.2021

Evidenčna številka: VSM00059544

Datum odločbe: 21.07.2021

Senat, sodnik posameznik: Alenka Kuzmič (preds.), Danica Šantl Feguš (poroč.), Janez Polanec

Področje: OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO

Institut: pogodba o finančnem leasingu - razveza pogodbe - pobot terjatev ob začetku stečajnega postopka - odškodnina zaradi kršitve pogodbenih obveznosti - pozitivni pogodbeni interes - zmanjšanje odškodnine - vrednosti predčasno vrnjenega predmeta leasinga - prepoved razpolaganja

Zveza: ZFPPIPP člen 261, 264.. ZIZ člen 86.

Jedro

Po prepričanju pritožbenega sodišča pa ob opisani obveznosti leasingodajalca v primeru razveze pogodbe in opravljenega obračuna ni najti nobenega tehtnega razloga (in tudi ne pravne podlage), da bi se morebiten presežek po izvedenem obračunu iz drugega odstavka XIV. Splošnih pogojev izplačal leasingojemalcu (tožnici). Tožnica je namreč tista, ki je s kršitvijo Pogodbe o finančnem leasingu povzročila njeno razvezo. Ker je zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti izgubila pravico izkoristiti opcijo odkupa in s tem pridobiti lastninsko pravico na predmetu leasinga (XI. člen Splošnih pogojev), posledično nima nobene pravice do tistega dela ocenjene vrednosti vozila, ki presega dolg tožnice, ugotovljen po sklepu o izvršbi.

Izrek

I. Pritožbi tožene stranke se delno ugodi in sodba sodišča prve stopnje v točkah II ter IV izreka spremeni tako, da v tem delu izrek sedaj glasi:

"Tožbeni zahtev se v delu, ki glasi:

Tožena stranka je dolžna plačati tožeči stranki znesek 13.463,35 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 28. 9. 2017 dalje do plačila in ji povrniti stroške postopka z zakonskimi zamudnimi obrestmi od poteka roka za prostovoljno izpolnitev dalje do plačila,

zavrne.

Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti stroške postopka v znesku 69,24 EUR, v primeru zamude z

zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki začnejo teči po izteku roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti do plačila."

II. V preostalem se pritožba tožene stranke zavrne in v točki I izreka potrди sodba sodišča prve stopnje.

III. Pritožba tožeče stranke se zavrne.

IV. Tožeča stranka je dolžna toženi stranki v 15 dneh od dneva prejema te sodbe povrniti stroške pritožbenega postopka v znesku 264,28 EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki začnejo teči prvi dan po izteku roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti do plačila.

V. Tožeča stranka krije sama stroške pritožbenega postopka.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z uvodoma navedeno sodbo ugotovilo, da v stečajnem postopku, ki teče zoper tožečo stranko (v nadaljevanju tožnico) pri Okrožnem sodišču v Mariboru St 4090/2017, prerekana terjatev tožene stranke (v nadaljevanju toženke) v višini 10.504,05 EUR z obrestmi pod zap. št. ne obstaja (I. točka izreka). Rzsodilo je, da je toženka dolžna plačati tožnici znesek 6.726,97 EUR skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 19. 2. 2020 dalje do plačila, vse v roku 15 dni pod izvršbo (II. točka izreka). Tožbeni zahtevk je v presežku zavrnilo (III. točka izreka) in sklenilo, da je toženka dolžna v roku 15 dni od vročitve sodbe tožnici povrniti pravnne stroške v višini 1.591,93 EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od naslednjega dne od dneva zapadlosti dalje do plačila (IV. točka izreka).

2. Zoper zavrnilni in stroškovni del odločitve sodišča prve stopnje (III. in IV. točka izreka) se pritožuje tožnica iz vseh pritožbenih razlogov iz prvega odstavka 338. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP). Zatrjuje, da je sodišče prve stopnje storilo procesno kršitev iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP, saj ni obrazložilo svojega zaključka, da so bile obremenitve na predmetu leasinga izključna posledica ravnanja tožnice. V izpodbijani sodbi ni navedlo nobene pravne podlage in elementov odškodninske odgovornosti, ki bi izkazovali, da je toženki nastala škoda zaradi vpisanih obremenitev na predmetu leasinga. Zavzema stališče, da bi bilo treba upoštevati vrednost vozila na dan 19. 9. 2017, ko je vrnila vozilo toženki, saj je takrat nastala predmetna terjatev tožnice. Iz izračuna zamudnih obresti v izpodbijani sodbi izhaja, da je terjatev tožnice nastala šele 18. 2. 2020, ta zaključek pa je v nasprotju z 264. členom Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP). Obračun obresti na dan 18. 2. 2020 je tudi v nasprotju z 261. členom ZFPPIPP, saj so bile z začetkom stečaja nad tožnico pobotane terjatve, ki še niso zapadle. Sodišče prve stopnje je neutemeljeno zavrnilo predlog, da se pridobi dodatno izvedensko mnenje. Zahteva povrnitev pritožbenih stroškov.

3. Iz vsebine pritožbe izhaja, da toženka izpodbija tisti del odločitve sodišča prve stopnje, s katerim ni bilo odločeno v njeno korist, in sicer iz vseh pritožbenih razlogov iz prvega odstavka 338. člena ZPP. Povzema trditve o kršitvi leasing pogodbe, ki jih je uveljavljala v postopku pred sodiščem prve stopnje, ter izpostavlja, da zaradi nezmožnosti razpolaganja in prodaje vozila ni pršilo do nobenega presežka oziroma nastanka terjatve v korist tožnice. Podredno uveljavlja, da bi moralo sodišče prve stopnje izračun vrednosti

vozila opraviti na dan izdelave cenilnega poročila, to je na dan 9. 6. 2020. Izpodbija tudi stroškovno odločitev in zahteva povrnitev pritožbenih stroškov.

4. Pritožba tožnice ni utemeljena, pritožba toženke pa je delno utemeljena.

5. V skladu z določilom 350. člena ZPP je sodišče druge stopnje preizkusilo izpodbijano sodbo v okviru pritožbenih razlogov in po uradni dolžnosti glede bistvenih kršitev določb postopka iz 1., 2., 3., 6., 7., 11. (razen glede obstoja in pravilnosti pooblastila za postopek pred sodiščem prve stopnje), 12. in 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP ter uporabe materialnega prava.

6. V obravnavani zadevi je tožnica kot stečajni dolžnik na podlagi sklepa o preizkusu terjatev in ločitvenih ter izločitvenih pravic Okrožnega sodišča v Mariboru St z dne 8. 10. 2018 vložila tožbo, da ne obstoji prerekana terjatev toženke v višini 10.504,05 EUR z obrestmi. Hkrati je od toženke zahtevala plačilo zneska 20.190,32 EUR z obrestmi. Zatrjevala je, da po razvezi leasing pogodbe toženka ni naredila obračuna in vrnila dosežene koristi, ampak je predmet leasing pogodbe in vplačila tožnice samovoljno in protipravno zadržala.

7. Na podlagi izvedenega dokaznega postopka je sodišče prve stopnje ugotovilo naslednja dejstva, ki niso pritožbeno sporna:

- da sta toženka kot leasingodajalec in tožnica kot leasingojemalec dne 2. 5. 2015 sklenili Pogodbo o finančnem leasingu (v nadaljevanju Pogodba o finančnem leasingu) za predmet leasinga - osebno vozilo ..., letnik ..., ki je bil izročeno tožnici dne 2. 5. 2015;

- da je Pogodba o finančnem leasingu prenehala veljati med strankama dne 4. 8. 2017, saj tožnica ni poravnala zapadlih obveznosti niti v naknadnem izpolnitvenem roku;

- da je tožnica predmet leasinga dne 19. 9. 2017 vrnila toženki, pri čemer je bil avtomobil obremenjen s tremi rubeži in prepovedmi razpolaganja, ki so bili vpisani v Register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičnin (v nadaljevanju RZPP) dne 2. 3. 2017, 5. 5. 2017 in 20. 7. 2017;

- da je sodišče prve stopnje ob izdaji sklepa o postavitvi izvedenca dne 18. 2. 2020 z vpogledom v bazo RZPP ugotovilo, da predmeta leasinga ni več vpisanega v registru RZPP.

8. Sodišče prve stopnje je na podlagi takšnih ugotovitev sledilo zatrjevanju toženke, da slednja zaradi vpisanih obremenitev na predmetu leasinga, z njim, potem ko ji je bil vrnjen, ni mogla razpolagati. Iz tega razloga je v okviru obračuna po leasing pogodbi upoštevalo vrednost vozila na dan 18. 2. 2020. Presodilo je, da takrat, ko ji je bilo vozilo vrnjeno (v letu 2017), do dne 18. 2. 2020, ko je sodišče prve stopnje ugotovilo, da na predmetu leasinga v registru RZPP ni (več) vpisanih prepovedi, toženka z vozilom ni mogla razpolagati, zaradi česar za to obdobje z naslova vrednosti predmeta leasinga tožnici ni dolžna ničesar plačati. Upoštevajoč cenilno poročilo, v katerem je izvedenec ugotovil, da znaša vrednost predmeta leasinga na dan 18. 2. 2020 18.800,00 EUR, je pravnomočno ugotovljeno terjatev toženke v višini 12.073,00 EUR z obrestmi, pobotalo s terjatvijo tožnice z naslova vrednosti predmeta leasinga in zaključilo, da je toženka dolžna tožnici plačati 6.726,97 EUR z obrestmi.

9. V tem kontekstu so neutemeljene pritožbene navedbe tožnice, da je sodišče prve stopnje kršilo določbe ZFPPIPP o pobotu terjatev (261. in 264. člen ZFPPIPP). Sicer drži, da je sodišče prve stopnje obračunsko

operacijo iz 16. točke obrazložitve izpodbijane sodbe imenovalo "pobot", vendar to poimenovanje za presojo pravilne uporabe materialnega prava ni odločilno. V obravnavanem primeru gre v bistvu za izveden obračun po določenih Splošnega dela pogodbe o finančnem leasingu št. FVP (v nadaljevanju Splošni pogoji – priloga B10), ki so del pogodbenega materialnega prava, veljavnega med sedanjima pravnima strankama do razveze pogodbe, na kar se je toženka sklicevala (že) v prvi pripravljalni vlogi z dne 25. 11. 2019. Leasingodajalec ima namreč zaradi kršitve pogodbenih določil na strani leasingojemalca pravico z enostransko izjavo razdreti pogodbo in zahtevati odškodnino za povzročeno predčasno prenehanje pogodbe (prvi odstavek XIV. člena Splošnih pogojev). Odškodnina je enaka vsoti vseh (zapadlih in nezapadlih) neplačanih obrokov po tej pogodbi, povečani za stroške opominov, zamudnih obresti, odvzema, hrambe, cenitve, zmanjšano za cenitveno vrednost vozila (drugi odstavek XIV. člena Splošnih pogojev). Kakršnikoli zahtevki ene oziroma druge stranke z naslova leasing pogodbe (tudi zahtevek, da se v skladu s Splošnimi pogoji izvede obračun) so tako nastali že v letu 2017, ko je bila pogodba razvezana (pred začetkom stečaja nad tožnico) in v tem kontekstu ne pridejo v poštev pravila *ZFPPIPP* o pobotu terjatev ob začetku stečajnega postopka oziroma prepovedi pobota terjatev stečajnega dolžnika, nastalih po začetku stečajnega postopka, na kar se sklicuje pritožnica.

10. V tej zvezi sta neutemeljeni graji obeh pritožb, ki se zavzemata za drugačen presečen datum obračuna, kot ga je uporabilo sodišče prve stopnje. Pritožbeno sodišče pritrjuje razlogom izpodbijane sodbe, da zaradi vpisanih obremenitev na predmetu leasinga toženka po njegovi vrnitvi z njim ni mogla razpolagati. V tem kontekstu je treba dodati, da gre za prepoved iz 86. členu Zakona o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju ZIZ), pri čemer prepoved razpolaganja pomeni prepoved pravnega prometa s stvarjo, torej prepoved odsvojitve ali obremenitve stvari. To pa pomeni, da je bil avto ob vrnitvi v posest leasingodajalca "neunovčljiv" oziroma brez ustrezne tržne vrednosti. Iz tega razloga je sodišče prve stopnje pravilno upoštevalo vrednost predmeta leasinga na dan 18. 2. 2020, ko je ugotovilo, da v registru RZPP ni (več) vpisanih obremenitev na predmetu leasinga. Pravilno je tudi poudarilo, da pravdni stranki sodišču prve stopnje nista predložili izpisa RZPP pri AJPES, iz katerega bi izhajali datumi izbrisa zastavnih pravic (plomb), zaradi česar sodišče prve stopnje ni imelo natančnih podatkov o datumu izbrisov obremenitev z dne 2. 3. 2017, 5. 5. 2017 in 20. 7. 2017. Na drugačen zaključek tako ne morejo vplivati pritožbene navedbe tožnice, da bi lahko natančne datume izbrisov sodišče prve stopnje samo ugotovilo z vpogledom v RZPP pri AJPES, saj tudi pritožbeno sodišče po vpogledu v javno objavljen RZPP ugotavlja, da v tej evidenci niso razvidni datumi izbrisov neposestnih zastavnih pravic na premičninah.

11. V tem kontekstu tudi ni bistveno vprašanje, kdo je odgovoren za vpis neposestnih zastavnih pravic in prepovedi razpolaganj na predmetu leasinga. Vpis rubežov in prepovedi razpolaganj na predmetu leasinga v register RZPP je opravil izvršitelj na podlagi sklepa o izvršbi (tretji odstavek 81. člena ZIZ). Pri vprašanju obračuna iz XIV. člena Splošnih pogojev pa ni bistveno, kdo je takšen vpis "zakrivil" (zagotovo to ni bila toženka), ampak je treba presojati zgolj posledice takšnih vpisov, ki jih je sodišče prve stopnje obrazložilo v 12. točki obrazložitve izpodbijane sodbe. Neutemeljena je torej pritožbena graja tožnice o bistveni kršitvi določb pravnega postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena *ZFPPIPP*, saj zaključek sodišča prve stopnje, da so bili rubeži posledica njenega ravnanja, za razsojo v obravnavani zadevi niti ni bistven oziroma odločilen.

12. Nadalje pritožbeno sodišče ob pravilni uporabi materialnega prava sledi pritožbenim navedbam toženke, da v obravnavani zadevi (po opravljenem obračunu) ni prišlo do nobenega presežka oziroma "terjatve" v korist tožnice. Kot je že bilo poudarjeno, posledice razveze Pogodbe o finančnem leasingu določa XIV. člen Splošnih pogojev, ki v drugem odstavku ne da jasnega odgovora na vprašanje, kdo je upravičen do morebitnega presežka obračuna, ki ga ob razvezi pogodbe napravi leasingodajalec. Sodna

praksa je že zavzela stališče, da pri odškodnini zaradi kršitve leasing pogodbe ni bistveno, kakšna je ocenjena tržna vrednost predmeta leasinga, temveč, ali je leasingodajalec pri njegovi prodaji ravnal s potrebno skrbnostjo in izvedel razumne ukrepe za zmanjšanje škode (VSL sodba I Cp 1007/2015). Po prepričanju pritožbenega sodišča pa ob opisani obveznosti leasingodajalca v primeru razveze pogodbe in opravljenega obračuna ni najti nobenega tehtnega razloga (in tudi ne pravne podlage), da bi se morebiten presežek po izvedenem obračunu iz drugega odstavka XIV. Splošnih pogojev izplačal leasingojemalcu (tožnici). Tožnica je namreč tista, ki je s kršitvijo Pogodbe o finančnem leasingu povzročila njeno razvezo. Ker je zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti izgubila pravico izkoristiti opcijo odkupa in s tem pridobiti lastninsko pravico na predmetu leasinga (XI. člen Splošnih pogojev), posledično nima nobene pravice do tistega dela ocenjene vrednosti vozila, ki presega dolg tožnice, ugotovljen po sklepu o izvršbi.

13. V tem kontekstu ne gre za neupravičeno pridobitev leasingodajalca na škodo leasingojemalca, kot je to zatrjevala tožnica. Zadržanje presežka ocenjene vrednosti v obravnavani zadevi je za toženko upravičeno, saj je ona lastnica predmeta leasinga, medtem ko razloga, ki bi upravičeval nasprotno stranko (ki ni lastnik stvari) do presežka ocenjene vrednosti, ni videti. Te pravice ji citirana določila Splošnih pogojev ne dajejo.

14. Pravilna uporaba drugega odstavka XIV. člena Splošnih pogojev, na kar se je sklicevala toženka, torej pomeni, da je treba od v postopku na prvi stopnji ugotovljenega pozitivnega pogodbenega interesa toženke v višini 12.073,03 EUR odšteti ocenjeno vrednost predmeta leasinga v tej isti višini (12.073,03 EUR), do presežka ocenjene vrednosti predmeta leasinga pa ni upravičena tožnica, ampak toženka. To pa pomeni, da je dajatveni zahtevek tožnice v celoti neutemeljen.

15. Na podlagi obrazloženega je sodišče druge stopnje delno ugodilo pritožbi toženke in izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje spremenilo v obsegu, ki je razviden iz izreka odločbe (peta alineja 358. člena ZPP), v preostalem pa je pritožbo toženke in v celoti pritožbo tožnice zavrnilo in sodbo v nespremenjenem delu potrdilo (353. člen ZPP).

16. Sprememba uspeha pravnih strank je narekovala spremembo odločitve o pravnih stroških vsega postopka (drugi odstavek 165. člena ZPP). Potrebni pravni stroški so bili priznani v skladu z drugim odstavkom 154. člena ZPP in Odvetniško tarifo (v nadaljevanju OT). Potrebni stroški tožnice za postopek na prvi stopnji po ugotovitvah izpodbijane sodbe znašajo 4.361,33 EUR (21. točka obrazložitve). Kljub nasprotovanju pritožbe toženke izračun pritožbeno sodišče povzema, saj je izračun stroškov postopka, kot ga je opravilo sodišče prve stopnje, pravilen. Glede na njen končni 39,33 % (12.073,00 EUR od 30.694,37 EUR) pravdni uspeh je tožnici priznati stroške le do višine 1.715,43 EUR. Potrebni stroški toženke za postopek na prvi stopnji po ugotovitvah izpodbijane sodbe znašajo 2.713,35 EUR (21. točka obrazložitve). Glede na njen končni 60,67 % pravdni uspeh je toženki priznati stroške le do višine 1.646,19 EUR.

17. Po pobotanju pravnih stroškov tožnice in toženke je tako toženka dolžna tožnici povrniti stroške postopka v višini 69,24 EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki začnejo teči po izteku roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti dalje do plačila.

18. Toženka je upravičena tudi do povrnitve stroškov pritožbenega postopka, saj je s pritožbo delno uspela (drugi odstavek 154. člena ZPP v zvezi s 165. členom ZPP). Njeni pritožbeni stroški predstavljajo: 1.000 točk za redno pravno sredstvo (tar. št. 21/1 OT) in 20 točk za materialne stroške (tretji odstavek 13. člena OT), skupaj 1.020,00 točk, kar ob upoštevanju vrednosti točke 0,60 EUR znese 612,00 EUR, k čemur je treba prišteti 134,64 EUR kot povračilo za 22% DDV in 459,00 EUR kot povračilo plačane sodne takse. Skupaj znašajo potrebni pravni stroški toženke 1.205,64 EUR. Pritožbeno sodišče ocenjuje, da znaša

pritožbeni uspeh toženke zoper izpodbijano sodbo 21,92 % (6.726,97 od 30.694,37), kar pomeni, da ji je priznati pritožbene stroške le do višine 264,28 EUR.

19. Tožnica s pritožbo ni uspela, zato sama krije svoje pritožbene stroške (prvi odstavek 154. člena v zvezi s prvim odstavkom 165. člena ZPP).

Datum zadnje spremembe: 06.10.2022